

Kompiuterizuotos darbo vietos kontrolinio klausimyno adaptavimo Lietuvos įmonėms tyrimas

Tyrimo vadovas dr. Saulius Vainauskas.

Atsakinga vykdytoja Jūratė Tamašauskaitė.

Tyrimo vykdymo laikotarpis 2018–2019 m.

Tyrimo pagrindimas. Ergonominių rizikos veiksnių poveikis kaulų ir raumenų sistemai (toliau – KRS) šiuo metu yra viena iš svarbiausių Europos Sąjungos darbuotojų saugos ir sveikatos problemų. KRS pažeidimai – labiausiai Lietuvoje ir Europoje paplitusi profesinės ligos forma, sudaranti daugiau kaip 45 proc. visų profesinių ligų atvejų.

Profesinės rizikos identifikavimo / vertinimo organizavimo Lietuvoje patirčių apžvalga atskleidė tokią problematiką – darbdaviams trūksta laiko rizikos vertinimui organizuoti, taip pat stokojama lėšų profesinės rizikos veiksnių tyrimo įstaigoms samdyti. Įmonėse dirbantiems darbuotojų saugos ir sveikatos specialistams trūksta žinių ir kompetencijos profesinės rizikos vertinimui atlikti, jie susiduria su šiomis problemomis – tinkamo metodo paieška, nesuprantama kalba aprašyti metodai, nepakanka žinių, kad suprastų, kaip taikyti metodą realioje situacijoje, neaišku, kokį metodą ir kokioje situacijoje taikyti. Be to, trūksta paprastų ir efektyvių ergonominių veiksnių rizikos vertinimo priemonių, ypač lietuvių kalba, kurias įmonėms nebūtų sudėtinga naudoti pačioms, be išorės vertintojų.

Tyrimo tikslas. Adaptuoti Jungtinės Karalystės sveikatos ir saugos tarnybos (HSE) sukurtą Kompiuterizuotos darbo vietos (toliau – KDV) kontrolinį klausimyną naudojimui Lietuvos įmonėse.

Tyrimo uždaviniai: 1. Įvertinti KDV kontrolinio klausimyno turinio validumą. 2. Įvertinti KDV kontrolinio klausimyno patikimumą.

Tyrimo metodika. Tyrimas vykdytas etapais. Pirmiausia KDV kontrolinis klausimynas buvo išverstas į lietuvių kalbą. Vėliau įvertintas KDV kontrolinio klausimyno validumas ir patikimumas. KDV kontrolinio klausimyno validumą padėjo užtikrinti ekspertinė analizė, patikimumas vertintas nepriklausomų vertintojų – darbuotojų, dirbančių kompiuteriu populiacijoje.

Rezultatai. KDV kontrolinio klausimyno turinio validumo tyrime dalyvavo 16 ekspertų. Vertinant KDV kontrolinio klausimyno turinio validumą, nustatytas aukštas KDV kontrolinio klausimyno turinio validumo indeksas (KDV KK S-CVI/Ave), kurio reikšmė – 0.940. Atskirų klausimų turinio validumo indeksas (I-CVI) pasiskirstė intervale nuo 0,750 iki 1,000.

Siekiant nustatyti KDV kontrolinio klausimyno vidinį nuoseklumą, įvertintos 33 darbo vietos, panaudojant šį klausimyną. Vertinimą atliko du nepriklausomi vertintojai. Nustatytas labai patikimas KDV kontrolinio klausimyno vidinis nuoseklumas, kas atspindi aukštą vidinį klausimų homogeniškumą klausimyne, vertinat tuos pačius rizikos veiksnius abiem vertintojams (I $\alpha_{KR} = 0,834$; II $\alpha_{KR} = 0,846$). Vertintojų sutariamumas, vertinat atskirus rizikos veiksnius, pasiskirstė nuo 0,615 (pakankamo) iki 1,000 (labai gero).

Išvados: 1. Nustatytas aukštas KDV kontrolinio klausimyno turinio validumo indeksas. 2. Įvertinus KDV kontrolinio klausimyno patikimumą, nustatytas labai patikimas KDV kontrolinio klausimyno vidinis nuoseklumas. Vertintojų sutariamumas, vertinant atskirus rizikos veiksnius, svyravo nuo pakankamo iki labai gero. KDV kontrolinis klausimynas tinka naudojimui Lietuvos įmonėse.

Daugiau informacijos gali suteikti Higienos instituto Profesinės sveikatos centro Profesinės sveikatos tyrimų skyriaus specialistė Jūratė Tamašauskaitė tel. (8 5) 212 2589, el. p. jurate.tamasauskaite@hi.lt.